

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Crèdits	1,76 de presencials (44 hores) 4,24 de no presencials (106 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Joana Fornés Vives joana.fornes@uib.es	16:00	18:00	Dimecres	13/09/2017	25/07/2018	C-208 (Ed. Guillem Cifre)
	13:30	14:30	Dimarts	11/09/2017	12/01/2018	C-208
Victoria González Cantarero victoria.gonzalez@uib.es	16:00	17:00	Dimarts	11/09/2017	12/01/2018	C-208
	14:00	15:00	Dilluns	12/02/2018	01/06/2018	C-208
	15:00	16:00	Dijous	21/09/2017	11/01/2018	C-210 Concertar cita previa
Joan Reinés Femenia	16:00	17:00	Dilluns	12/02/2018	28/05/2018	C-210 Concertar cita previa

Contextualització

Observacions: 1) Totes les denominacions que en aquest text apareguin en gènere masculí o femení, s'han d'entendre referides indistintament al gènere masculí o femení, segons el sexe del titular de qui es tracti. 2) Aquesta assignatura es desenvolupa sota l'emparament de la LOPD 15/1999, per la qual cosa no es permet cap tipus d'enregistrament de la mateixa sense el permís explícit del professorat, ni l'ús fraudulent del seu contingut o materials. 3) El plagi es considera frau en l'avaluació a tots els efectes, per la qual cosa es regularà per l'establert a l'Article 33 del Reglament Acadèmic.

L'assignatura Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut es troba situada dins la branca de Ciències de la Salut i forma part dels continguts bàsics de la Memòria Verificada per ANECA (2015) en els estudis d'Infermeria de la UIB. Pretén posar les bases de formació per entendre la relació dels aspectes psicosocials en situacions de salut, de malaltia, o de risc, al llarg del cicle vital.

Es tracta d'una matèria introductòria. Això suposa, per una banda, que el llenguatge que s'utilitzarà serà nou per a l'alumnat (i diferent del que pugui estar manejant en altres matèries o assignatures) i es requerirà probablement una certa adaptació a ell. Per altra banda, aquest caràcter introductori suposa que en la majoria dels temes i aspectes a tractar el que es farà serà més una primera aproximació que un aprofundiment. Aquest aprofundiment es durà a terme posteriorment en altres cursos i assignatures de l'Estudi.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

Els conceptes que s'introdueixen en aquesta matèria es poden trobar relacionats amb altres assignatures. Aquesta visió integradora o de interrelació pot ser enriquidora per aprofundir, des de diferents perspectives, els coneixements de l'alumnat.

Els continguts més rellevants fan referència a diverses situacions en les quals es podran trobar els infermers en el món real i, per tant, en la seva vida personal i professional: modificacions del comportament, canvis en l'estat de salut, necessitats de tractaments específics, cronicitat d'una malaltia, conflictes personals, etc. Aquests continguts permetran als futurs professionals comprendre amb major precisió la complexitat i diversitat del ser humà i així, entendre com els factors psicosocials modulen els comportaments, les necessitats i les expectatives de salut de les persones, famílies, grups i comunitat. Aquesta singularitat condicionarà la demanda específica d'algunes cures professionals i ajudarà a les infermeres a reconèixer millor la forma de proporcionar-les.

Es prega que totes les tutories i consultes on-line referents a l'assignatura es facin a través de la plataforma Moodle.

Professorat

Joana Fornés Vives. Doctora en Psicologia. Diplomada en Infermeria. Veure més a: <http://www.uib.cat/personal/ABDI4MjE/>

Victòria González Cantarero. Psicòloga sanitària i organitzacional. Atenció Infanto-Juvenil i Adults. Experta en Trastorns de l'Aprenentatge i TDAH. Veure més a: <https://www.linkedin.com/in/victoria-gonzalez-psicologa/>

Joan Reinés Femenia. Diplomada en Infermeria. Especialista d'Infermeria en Salut Mental. QP: Certificat Docència de la Formació per a la Ocupació SSC448_3. Cap de Centre de la Residència Son Llebre a l'empresa *Consorti per a la protecció i acollida de les persones disminuïdes psíquiques profundes de les Illes Balears* des del juny de 2010.

Requisits

L'assignatura té un caràcter introductor i de formació bàsica. Malgrat no tingui requisits essencials, és important tenir en compte els recomanables i les observacions generals.

Recomanables

Encara que aquesta assignatura no té cap prerrequisit oficial, a nivell personal es recomana tenir: capacitat d'anàlisi, de síntesi i de reflexió. Així mateix, atès que s'haurà de treballar en grup, es considera important mantenir una actitud de respecte i flexibilitat vers els demés membres.

Observacions

L'actitud de l'alumne en els diferents contextos (presencials o virtuals) i activitats de l'assignatura s'ha d'adequar als valors de respecte, tolerància, treball en equip i empatia. Valors que han d'estar presents en la formació dels futurs professionals d'Infermeria. Els comportaments contraris a aquests valors, tindran una repercussió directa i negativa en la qualificació numèrica obtinguda.

Competències

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

L'assignatura de Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut té el propòsit de contribuir a l'adquisició de les competències que s'indiquen a continuació, les quals formen part del conjunt de competències establertes en els plans d'estudis adscrits a la branca de Ciències de la salut.

Específiques

- * CE2 - Estudiar el funcionament, desenvolupament i interaccions de la persona, grups o comunitat, en el context social i sanitari.
- * CE14 - Conèixer i comprendre les ciències bàsiques: biològiques, socials i psicològiques així com la seva aplicació en ciències de la salut.

Genèriques

- * CG1 - Capacitat d'anàlisi i síntesi.
- * CG9 - Capacitat per a desenvolupar habilitats en les relacions interpersonals per a liderar grups d'usuaris i membres de l'equip, per organitzar i planificar projectes.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

El continguts de la present assignatura pretenen donar resposta als **resultats d'aprenentatge** següents:

- * Conèixer i descriure de manera bàsica l'aplicació de la Psicologia en el context de salut-malaltia.
- * Saber explicar com influeixen els processos psicològics en el comportament humà.
- * Saber identificar possibles relacions entre els processos de salut-malaltia i factors psicosocials.
- * Demostrar habilitat per analitzar l'impacte emocional que generen situacions relacionades amb procediments terapèutics, malaltia i mort.

Continguts temàtics

BLOC I. INTRODUCCIÓ A LA PSICOLOGIA DE LA SALUT

- Tema 1. Introducció a la psicologia de la salut i al comportament humà.
- Tema 2. Models explicatius de la psicologia de la salut.

BLOC II. FONAMENTS PSICOLÒGICS DEL COMPORTAMENT HUMÀ: ATENCIÓ, PERCEPCIÓ, MOTIVACIÓ, MEMÒRIA, PENSAMENT I LLENGUATGE

- Tema 3. Processos psicològics bàsics: Atenció i percepció.
- Tema 4. Processos psicològics bàsics: Memòria, motivació i emoció.
- Tema 5. Processos psicològics superiors: Pensament i llenguatge.

BLOC III. FACTORS PSICOSOCIALS RELACIONATS AMB LA SALUT-MALALTIA: PERSONALITAT I PROCESSOS COGNITIUS-EMOCIONALS

- Tema 6. Personalitat, autoestima, autoconcepte, valors i actituds.
- Tema 7. Processos cognitius-emocionals, salut i malaltia: els pensaments i les atribucions.
- Tema 8. Processos cognitius-emocionals, salut i malaltia: les emocions i els sentiments.

BLOC IV. L'ESTRÈS I LA SALUT-MALALTIA

- Tema 9. Concepte d'estrès, característiques i factors relacionats.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

Tema 10. Desencadenants i respostes (psicosocials) d'estrès. Relació estrès-malaltia.

Tema 11. Estrès laboral i salut personal.

Tema 12. Estratègies bàsiques d'afrontament de l'estrès.

BLOC V. APRENTATGE, COMPORTAMENT I SALUT

Tema 13. Aprenentatge i conducta: Principis i tipus d'aprenentatge.

Tema 14. Aprenentatge de conductes de salut (adherència terapèutica).

Tema 15. Modificació de conductes no saludables.

BLOC VI. PSICOLOGIA APLICADA AL PROCÉS SALUT-MALALTIA: IMPACTE PSICOLÒGIC DAVANT PROCEDIMENTS TERAPÈUTICS, HOSPITALITZACIÓ, MALALTIA I MORT

Tema 16. Impacte psicològic dels procediments mèdics i terapèutics en diferents etapes de la vida.

Tema 17. Impacte psicològic de la malaltia i la mort en diferents etapes de la vida.

Metodologia docent

En aquest apartat es descriuen les activitats de treball presencial i no presencial (o autònom) previstes a l'assignatura amb l'objecte de poder desenvolupar i avaluar les competències establertes anteriorment.

Amb el propòsit d'afavorir l'autonomia i el treball de l'alumne, l'assignatura forma part del projecte Campus Extens (Palma), dedicat a l'ensenyament flexible a distància, el qual incorpora l'ús de la telemàtica a l'ensenyament universitari. Així, mitjançant la plataforma de teleeducació Moodle l'alumne tindrà a la seva disposició una comunicació en línia i a distància amb el professorat, un calendari amb notícies d'interès, documents electrònics, propostes de pràctiques de treball, etc.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Lliçó magistral	Grup gran (G)	Mitjançant el mètode expositiu, el professor/a explicarà els continguts més importants de les unitats didàctiques. També es realitzarà un comentari sobre el mètode de treball aconsellat i el material didàctic que ha d'utilitzar per preparar de forma autònoma els continguts Competències que es treballaran: CE2, CE14.	26
Seminaris i tallers	Gestió de l'estrès	Grup mitjà (M)	Consistiran en 3 sessions sobre temàtiques concretes (idees irracionals, identificació i resolució de problemes, relaxació, identificació d'emocions), les quals, a través d'exercicis pràctics, pretenen fomentar recursos per afrontar de manera efectiva l'impacte que genera l'estrès en la persona. Prèviament a la realització de cada seminari i a través de la plataforma Moodle es facilitarà informació dels objectius, contingut, activitats i documentació complementària. Competències que es treballaran: CG9, CE2, CE14. L'aprofitament de l'exercici implica l'estudi i realització prèvia de les activitats recomanades als documents complementaris.	12

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			Cada alumne ha d'assistir als seminaris en el grup mitjà al qual està matriculat. L'assistència als seminaris no es obligatòria però sí molt recomanable per assolir de forma òptima les competències de l'assignatura. S'aconsella veure descripció de les activitats al cronograma.	
Tutories ECTS	Tutoria grupal	Grup mitjà (M)	Aquesta activitat es realitzarà en grup gran. Les tutories grupals es plantegen com una activitat addicional a les altres modalitats docents per aclarir dubtes que puguin tenir els estudiants, ja siguin en relació als continguts exposats a les activitats presencials, al material de suport, o a dificultats que hagin trobat durant el seu treball autònom. Competències que es treballaran: CG1	2
Avaluació	Prova d'avaluació parcial eliminatòria I	Grup gran (G)	Inclou els continguts dels blocs I, II i IV, així com els continguts dels seminaris I i II. Per superar la prova l'estudiant haurà d'obtenir una puntuació de 5 sobre 10, la qual serà ponderada posteriorment segons els pes que l'hi correspongui. Competències que s'avaluaran: CG1, CE2, CE14. La prova serà en castellà. Si algun/a alumne vol format en català ho ha de sol·licitar per escrit a la responsable de l'assignatura (Prof. Joana Fornés) almenys en 15 dies d'antelació.	2
Avaluació	Prova d'avaluació parcial eliminatòria II	Grup gran (G)	Inclou els continguts dels blocs III, V i VI, així com els continguts del seminari III. Per superar la prova l'estudiant haurà d'obtenir una puntuació de 5 sobre 10, la qual serà ponderada posteriorment segons els pes que l'hi correspongui. Competències que s'avaluaran: CG1, CE2, CE14. La prova serà en castellà. Si algun/a alumne vol format en català ho ha de sol·licitar per escrit a la responsable de l'assignatura (Prof. Joana Fornés) almenys en 15 dies d'antelació.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació de les unitats didàctiques i proves avaluatives	Després de l'exposició per part del professorat a les classes magistrals i seminaris, l'alumne haurà d'aprofundir en la matèria a través de l'estudi personal i de les lectures recomanades.	90
Estudi i treball autònom individual o en grup	Preparació dels seminaris	Preparació dels seminaris amb les seves lectures obligatòries i complementàries recomanades, així com la resolució d'exercicis.	16

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Les competències establertes a l'assignatura seran valorades mitjançant l'aplicació d'una sèrie de procediments d'avaluació contínua (a través dels seminaris i avaluacions parcials), i complementària (al finalitzar el semestre) o extraordinària. Els horaris i espais on es realitzaran les proves d'avaluació estaran especificades al cronograma de l'assignatura (plataforma Moodle). A la taula del següent apartat es descriu per a cada procediment d'avaluació, la tipologia (recuperable: R, no recuperable: NR), els criteris d'avaluació i el seu pes en la qualificació de l'assignatura.

Per aprovar l'assignatura, l'alumne ha d'haver superat dos requisits:

- Obtenir un mínim de 5 sobre 10 (o la puntuació ponderada que pertoqui) a cada una de les proves d'avaluació parcial.
- Que la suma de totes les activitats avaluatives, sigui igual o superior a 5.

Les proves d'avaluació parcial no superades a la convocatòria complementària (o parcials), podran recuperar-se a la convocatòria extraordinària. En el cas de que un/a alumne no obtingui una qualificació mínima de 5 sobre 10 (o la puntuació ponderada que pertoqui) a cada una de les proves d'avaluació parcial, l'assignatura romandrà suspesa.

Alumnes que no hagin superat l'assignatura en el període d'avaluació complementària, es guardaran les notes de les activitats No Recuperables fins el període d'avaluació extraordinària. D'acord amb l'article 26 del Reglament Acadèmic, *"en cas que un alumne obtingui per aplicació matemàtica dels pesos dels elements d'avaluació un resultat de 5 o superior però no superi l'assignatura perquè no ha obtingut la qualificació exigida en algun dels elements validadors, és a dir, els que són condició necessària per superar l'assignatura, la qualificació global que obtindrà serà un 4,5"*.

RECORDATORI IMPORTANT: Només es consideraran causes justificades d'absència de les avaluacions, les considerades al Reglament Acadèmic.

Gestió de l'estrès

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Altres procediments (no recuperable)
Descripció	Consistiran en 3 sessions sobre temàtiques concretes (idees irracionals, identificació i resolució de problemes, relaxació, identificació d'emocions), les quals, a través d'exercicis pràctics, pretenen fomentar recursos per afrontar de manera efectiva l'impacte que genera l'estrès en la persona. Prèviament a la realització de cada seminari i a través de la plataforma Moodle es facilitarà informació dels objectius, contingut, activitats i documentació complementària. Competències que es treballaran: CG9, CE2, CE14. L'aprofitament de l'exercici implica l'estudi i realització prèvia de les activitats recomanades als documents complementaris. Cada alumne ha d'assistir als seminaris en el grup mitjà al qual està matriculat. L'assistència als seminaris no es obligatòria però sí molt recomanable per assolir de forma òptima les competències de l'assignatura. S'aconsella veure descripció de les activitats al cronograma.
Criteris d'avaluació	_ Participació activa als seminaris.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

- _ Adequació de respostes a les qüestions plantejades pel professorat.
- _ Adequació de les interpretacions dels textos treballats i claredat de les exposicions personals.
- _ Capacitat per treballar en equip.
- _ Presentació i adequació de les tasques sol·licitades.

Veure lectures de cada seminari a la plataforma Moodle.

Percentatge de la qualificació final: 15%

Prova d'avaluació parcial eliminatòria I

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Inclou els continguts dels blocs I, II i IV, així com els continguts dels seminaris I i II. Per superar la prova l'estudiant haurà d'obtenir una puntuació de 5 sobre 10, la qual serà ponderada posteriorment segons els pes que l'hi correspongui. Competències que s'avaluaran: CG1, CE2, CE14. La prova serà en castellà. Si algun/a alumne vol format en català ho ha de sol·licitar per escrit a la responsable de l'assignatura (Prof. Joana Fornés) almenys en 15 dies d'antelació.
Criteris d'avaluació	<ul style="list-style-type: none"> _ Adequació de respostes a les qüestions plantejades. _ Format de la prova: preferentment objectiva, però també hi pot haver algunes preguntes de resposta breu. _ S'haurà d'aconseguir un mínim de 5 punts sobre 10 perquè ponderi a la qualificació global de l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 45% amb qualificació mínima 5

Prova d'avaluació parcial eliminatòria II

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	Inclou els continguts dels blocs III, V i VI, així com els continguts del seminari III. Per superar la prova l'estudiant haurà d'obtenir una puntuació de 5 sobre 10, la qual serà ponderada posteriorment segons els pes que l'hi correspongui. Competències que s'avaluaran: CG1, CE2, CE14. La prova serà en castellà. Si algun/a alumne vol format en català ho ha de sol·licitar per escrit a la responsable de l'assignatura (Prof. Joana Fornés) almenys en 15 dies d'antelació.
Criteris d'avaluació	<ul style="list-style-type: none"> _ Adequació de respostes a les qüestions plantejades. _ Format de la prova: preferentment objectiva, però també hi pot haver algunes preguntes de resposta breu. _ S'haurà d'aconseguir un mínim de 5 punts sobre 10 perquè ponderi a la qualificació global de l'assignatura.

Percentatge de la qualificació final: 40% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- 1 Amigo I, Fernández C, Pérez M. Manual de psicología de la salud. Madrid: Pirámide: 2010.
- 2 Fornés J, Gómez J, coord. Factores mediadores en la salud mental. Enfermería psicosocial I. Madrid: FUDEN; 2008.
- 3 Jiménez C, coord. Ciencias psicosociales aplicadas a la salud. I. Fundamentos biológicos, psicológicos y sociales del comportamiento humano. Córdoba: Universidad de Córdoba, 2007.

Any acadèmic	2017-18
Assignatura	22701 - Ciències Psicosocials Aplicades a la Salut
Grup	Grup 10, 1S, Menorca
Guia docent	B
Idioma	Català

- Nieto J, Abad MA, Esteban M, Tejerina M. Psicología para las ciencias de la salud. Madrid: McGraw-Hill Interamericana; 2005.
- Taylor SE. Psicología de la salud. México: McGraw-Hill Interamericana; 2007.

Bibliografia complementària

- * Berger K. Psicología del desarrollo: Infancia y adolescencia. Buenos Aires: Panamericana; 2006. 7ª edición.
- * Jiménez C. Ciencias psicosociales aplicadas a la salud. II. Aportaciones a los profesionales de la salud desde la antropología, la sociología y la psicología. Córdoba: Universidad de Córdoba, 2001.
- * Katschnig H, Freeman H, Sartorius N. Modelos teóricos de calidad de vida en trastornos mentales. Masson: Barcelona; 2000.
- * Latorre JM, coord. Ciencias psicosociales aplicadas I. Madrid: Síntesis; 1995.
- * Latorre JM, coord. Ciencias psicosociales aplicadas II. Madrid: Síntesis; 1995.
- * León JM. Psicología de la salud y la calidad de vida. Barcelona UOC; 2004.
- * Moreno A. Psicología del desenvolvament II. Barcelona: UOC; 2001.
- * Perinat A, Miras M, Onrubia J. Psicología del desenvolvament I. Barcelona: UOC; 2008.
- * Reinés J. Atención en los procesos de pérdida y duelo. En: Fornés J, Gómez J, coord. Principales problemas de salud mental e intervención enfermera. Madrid: FUDEN; 2008. Cap. 20 (pp. 645-659).
- * Rodríguez-Marín J. Psicología social de la salud. Madrid: Síntesis; 2001.
- * Tazón P, Aseguinolaza L, García-Campayo J. Ciencias psicosociales. Barcelona: Masson; 2004.

Altres recursos

Mitjançant la plataforma de teleducació Moodle, l'alumne tindrà a la seva disposició una sèrie de recursos d'interès per a la seva formació, com documents electrònics sobre la matèria elaborats pel professorat responsable de l'assignatura i enllaços a Internet.

